

ACC. N:R M. 15845:1-4.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Gunnar Pehrson, Delaryd*
Härad: *Lunnarbo* Berättare: *—*
Socken: *Göteryd* Berättarens yrke: *—*
Uppteckningsår: *1934* Född år *i*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fulseder. s. 1-4.

Skriv endast på denna sida.

Gamla jul seder i min hembygd.

I vår tid lever inte så mycket gamla seder kvar Småland, och därför får man gå tillbaka ett 50-tal år för att få veta Krouobergs län hur en äkta svensk jul firades. Då började man redan de Summerbo härad första dagarna i december med julstöket, ty man hade ju Göteryds saker, då så mycket mer att göra, än man har nu. Man skulle brygga julölet och stöpa lys, allt brödet skulle bakas hemma, grisen eller grisarna slaktas, nya kläder skulle sys till alla familjemedlemmarna, och slutligen skulle ju hela huset göras rent från golv till tak. Dagen innan eller på själva julafton skulle alla, både husfolket och tjävarna bada för att kunna mottaga julen på ett värdigt sätt.

På julafton skulle man först doppa i grytan. När man hade gjort detta, skulle man duba ett julbord med all julmaten, vilket skulle stå orört över natten, men på juldagen fick man äta så mycket som helst av det

fransatta. På kvällen åt man lutfisk och risgrjusgröt. I grö-
ten brukade man lägga en mandel, och det sadas, att den
som fick mandelen skulle bliva gift inom ett år. Det var
heller inte ovanligt, att var och en skulle läsa ett minne.

Men på julekvällen var det icke blott människorna utan
även djuren som skulle njuta av livet. Därför satte man
ut havrekärror till småfäglarna, och korva och hästar
fingo sig tilldelat något extra gott. Men också husstäm-
men skulle ha sig ett stort fat med gröt och mjölk. Glän-
de man honom blev han omdömd och tämnade gården, varvid
också all lycka flydde från hemmet.

På kvällen skulle man lägga sig tidigt, ty man
skulle ju tidigt upp till julottan. Inom man hade
sig, fick man dock inte glömma att tända några
ljus och hava allt i ordning, ty under natten kunde
man vänta gäster, man trodde nämligen att de

dödas andar komma tillbaka under natten för att äta och vila sig.

Ett par timmar innan julottan började, skulle alla ljus vara tända, ty under färden till kyrkan skulle ljus utströmmas från varje hus. När man körde hade man bjällerkrausen på hästen och facklor i händerna, så att det var mycket vackert både att se och höra. När man kom in i kyrkan, strålade denna av ljus. Här, om inte före, kunde man märka att julen framför allt är en ljusets och glädjens högtid. Efter julottan skulle man som sed var köra i kapp hem, och den som då kom först, skulle få sin skörd först inbärgad, brödde man. Var det då någon, som var särskilt duktig att föra sin släde, kunde det hända, att någon av de andra, för att fördröja honom, tog av skakarna och gömde dem.

När man så var hemkommen från julottan skulle man hålla sig hemma över själva helgen, men

redan på tredje- och fjärdedagen började man gå på julkalas ur stuga i stuga, och med detta höll man på till efter tjugondag kvitt, då julen räknades vara slut. Under julen fick ingen, som kom på besök, gå utan att först ha fått något i sig, för att han inte skulle "bära ut julen."

Delary den 26 december 1934.
Gunnar Pettersen.